

ПЕРЕДМОВА ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ВИДАННЯ

Ми раді сповістити, що у видавництві Антуана Галлімара у серії «Фоліо» вперше виходить друком повне видання «Маленького принца», здійснене у точній відповідності до першого, американського, видання, єдиного, котре побачило світ за життя автора у 1943 році.

Перебуваючи з 1941 по 1943 рік у вигнанні у Сполучених Штатах Америки і не маючи змоги підтримувати регулярні зв'язки зі своїм паризьким видавцем, Антуан де Сент-Екзюпері довірив публікацію цієї казки нью-йоркському видавничому дому «Рейнол і Гічкок», де згодом з'явилися друком два видання «Маленького принца» — одне французькою мовою, друге англійською — обидва ілюстровані славетними авторськими акварелями. Тільки за три роки, 30 листопада 1945-го, коштом видавництва «Галлімар» вийшов перший наклад «Маленького принца» у Франції. До сьогодні це видання казки було єдиним джерелом усіх публікацій, відомих французькому читачеві.

Та порівнявши американські видання 1943 року з французьким виданням 1945 року, яке побачило світ після смерті автора, ми помітили відчутні розбіжності у відтворенні малюнків, що вийшли з-під пензля Антуана де Сент-Екзюпері. Ці відмінності неможливо пояснити різницею у фарбах чи технікою друку. Що розглядає астроном у свій телескоп? Зорю, якої у французькому виданні немає. Про записи ділка і формули астронома годі й казати, — з малюнками в першому, американському, виданні вони не мають нічого спіль-

ного. Можна подумати, що за океаном і рахують по-іншому! Перелік цих дрібних відмінностей чималий — від контурів шарфа до квіткових пелюсток і віночків, від проміння під ногами ліхтарника і коріння баобабів до пальмових віял. А з початку 50-х років у тексти перевидань вкралася помилка й щодо того, скільки ж разів на день маленький принц спостерігає захід сонця.

Звідки ж такі розбіжності? Річ у тім, що французький видавець не мав у своєму розпорядженні оригіналів авторських малюнків, а тому змушений був користуватися ілюстраціями з американських видань. Ці ілюстрації відтворили точнісінько такими, якими вони були в цих виданнях, а потім, оскільки для нового друку вони видавалися надто блідими, їх «оживили» або ж «підправили». Використання кальок призвело до ефекту згущення барв у первинних малюнках, внаслідок чого виникла щільність слабких штрихів; мазки пензля, які виразно простежуються у виданні 1943 року, зникли через «згладжування» кольорів, і чимало деталей таким чином було спотворено, а то й взагалі втрачено.

Тим-то, з огляду на технічні засоби, які є сьогодні у нашому розпорядженні, ми вирішили здійснити нове видання, в основу якого поклали американську версію «Маленького принца».

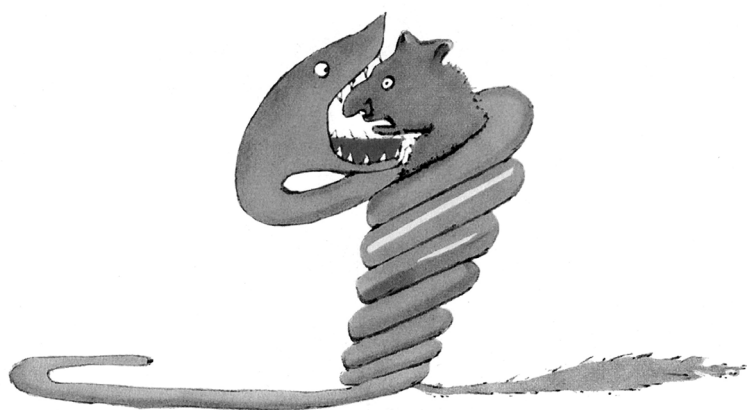
Отож, через п'ятдесят вісім років французькі й франкомовні читачі зможуть прочитати цю світової слави казку з ілюстраціями, котрі власноруч створив і побачив на сторінках своєї книжки автор, і по-новому прилучитися до особистості Антуана де Сент-Екзюпері та його книжки «Маленький принц».

Фредерік д'Аге

ЛЕОНОВІ ВЕРТУ

Уклінно перепрошую моїх маленьких читальників за те, що присвятив я цю книжку дорослому чоловікові. У мене є поважне виправдання: цей дорослий — мій найкращий друг. Є в мене й друге виправдання: цей чоловік може зрозуміти все, навіть книжки для дітей. І, нарешті, третє виправдання: цей дорослий мешкає у Франції, в голоді й холоді. Він конче потребує розради. Якщо ж усіх виправдань буде замало, то я радо міг би присвятити книжку дитині, якою був колись цей дорослий чоловік. Адже всі дорослі були колись дітьми. (От тільки мало хто з них про це пам'ятає). Отож я виправляю присвяту:

*Леонові Верту,
коли він був маленьким*

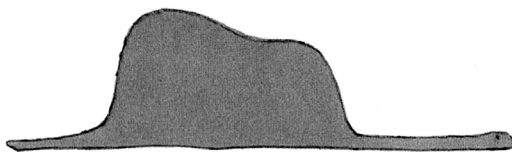
I

Коли мені було шість років, ув одній книжці про дрімучі ліси, що прозивалася «Бувальщини», уgliedів я чудернацький малюнок. На ньому було зображено здоровецького змія — удава, що ковтає якусь хижу звірюку. Ось копія того малюнка.

В книжці писалося: «Удав поглинає свою здобич цілою, не пережовуючи. По тому він не може навіть із місця зрушити і спить півроку, аж поки перетравить їжу».

Я довго сушив собі мізки над отакими пригодами в джунглях аж врешті й сам намалював кольоровим олівцем перший у моєму житті малюнок. Малюнок номер один.

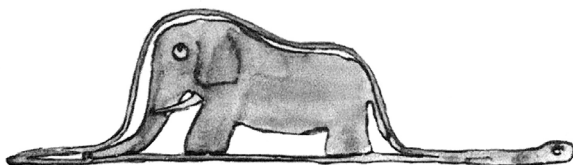
Ось як він виглядав:

Я показав своє творіння дорослим і спитався, чи не страхає воно їх.

«А чого б це капелюх та був страшний?» — сказали вони мені.

Та на малюнку ніякого капелюха й близько не було. Там був удав, що проковтнув слона. І тоді, аби вони таки збагнули мій задум, я намалював того змія зсередини. Адже дорослим завжди треба все розтовкмачувати. Ось як виглядав малюнок номер два:

Дорослі порадили мені не малювати зміюк ні ззовні, ні зсередини, а цікавитися краще географією, історією, арифметикою і граматиною. Отак у шість років я занедбав пречудову нагоду зробитися художником. Невдача з малюнками номер один та номер два геть знеохотила мене до малювання. Дорослі ніколи нічого не можуть збагнути самотужки, а діти втомлюються тлумачити їм очевидне...

Отож я мусив обрати інше ремесло та й навчився водити літаки. Мені випало літати по всьому світові. І географія таки добре стала мені у пригоді. З першого ж погляду я пречудово міг відрізнити Китай від Аризони. Це вельми корисно, надто ж якщо заблукаєш у нічному небі.

За своє життя мені довелося мати багацько справ із багатьма поважними людьми. Я довго мешкав поміж дорослих. Я спостерігав їх зблизька. Моя думка про них не стала від цього кращою.

Коли я зустрічав якогось дорослого, що видавався більш чи менш тямковитим, то показував йому малюнок номер один, — я завжди носив його із собою. Мені хотілося дізнатися, чи справді він такий розумака. Та відповідали мені тільки одне: «Це капелюх». Після того я не говорив із цим чоловіком ні про удавів, ні про дрімучі ліси, ні про зорі у небі. Я підганяв себе під його рівень. Я балакав з ним про гольф, бридж, політику і краватки. І дорослий був дуже втішений, що запізнався з таким розважливим чоловіком...

II

Отак я й жив самотиною, не маючи жодної живої душі, з котрою можна було б як слід побалакати, аж років шість тому спіткала мене аварія в пустелі Сахара. Щось вийшло з ладу в двигуні мого літака. Зі мною не було ні механіка, ні пасажирів, тож я взявся самотужки поратися біля

складної направи. Питання стояло так: життя або смерть. Питної води залишалось ледве на тиждень.

Отож першого вечора я заснув просто на піску за тисячі миль від населених країв. Я був одрізаний від людей ще дужче, ніж той, хто після корабельної катастрофи опинився на плоту посеред пустельного моря. Тож уявіть собі, як я здивувався, коли вдосвіта мене збудив якийсь чудний тоненький голосочок.

Він промовив:

— Якщо твоя ласка... намалюй мені баранця!

— Га?

— Намалюй мені баранця...

Я зірвався на ноги, неначе мене громом поцілило. Продер очі. Роззирнувся гарненько довкола. Й уздрів дивовижного хлопчика, який поважно розглядав мене. Ось найліпший портрет, який мені пощастило намалювати перегода. Та, звісно ж, ця парсуна не така чудовна, як сам оригінал. У цім немає моєї вини. Завдяки дорослим я знеохотився до малювання ще тоді, коли мені було шість років, і навчився малювати тільки зміїв-удавів ззовні та зсередини.

Отож я стояв, витріщивши очі від подиву, і знай собі дивився на цю прояву. Не забувайте, що був я за тисячі миль від першої людської оселі. А цей малюк анітрохи не скидався на дитину, котра заблукала і з ніг падає від втоми або ж помирає від голоду, спраги чи страху. Неможливо було уявити, що цей хлопчина загубився в пустелі за тисячі миль

Ось найліпший портрет, який мені пощастило намалювати перегода.

від населених країв. Насилу здобувшись на слово, я сказав:

— Зачекай... а що ти тут робиш?

А він стиха й дуже поважно повторив:

— Якщо твоя ласка... намалюй мені баранця...

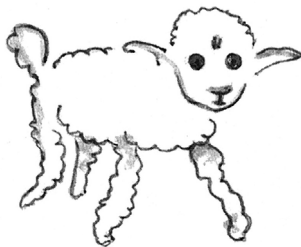
Коли отака дивина вражає тебе до глибини душі, то несамохіть їй скоряєшся. І хоч якою нісенітницею видавалося це на безлюдді, де тебе могла спіткати смерть, я все ж дістав з кишені аркуш паперу й ручку. Але тут мені спало на думку, що передовсім я вивчав географію, історію, математику та граматику, тож я сказав хлопчикові (трохи навіть гнівливо), що не вмію малювати. Він відповів:

— Дарма. Намалюй мені баранця.

А що баранів я ніколи в житті не малював, то зобразив те, до чого у мене тільки й було хисту, — удава ззовні та зсередини. Як же ж я зачудувався, коли те хлоп'я вигукнуло:

— Ні! Ні! Я не хочу слона в удаві. Змій дуже небезпечний, а слон такий здоровецький. У мене ж там усе маленьке. Я хочу баранця. Намалюй для мене баранця.

І я намалював:

Він пильно поглянув на той малюнок і сказав:

— Ні! Цей баранець геть миршавий. Намалюй мені другого.

Я намалював:

Мій знайомець лагідно, вибачливо посміхнувся:

— Ти ж бачиш... це не баранець, а якийсь товаряка. Он які роги...